

IN MEMORIAM

Henk Feijth (1944 -1997)

Hendrik Feijth werd geboren in Kampen op 7 juni 1944. Hij overleed na een ernstige ziekte toch nog tamelijk onverwachts op 11 mei 1997 in Kampen.

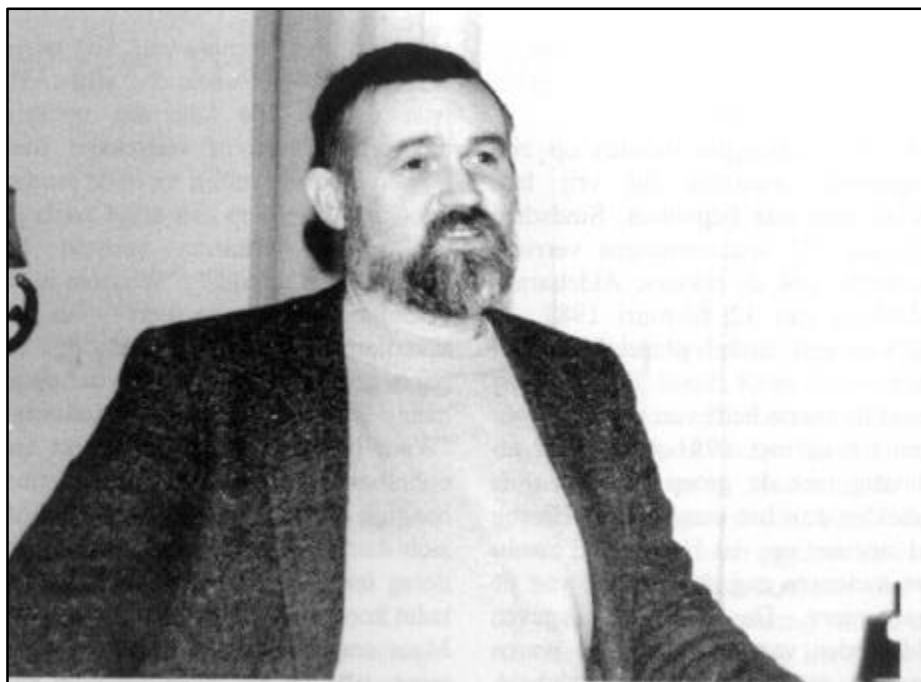
Zijn familie en vele vrienden rouwen om de veel te vroege dood van een fascinerende persoonlijkheid, een mens van hoge integriteit.

Al vroeg in zijn jeugd beoefende hij verschillende hobby's, waarbij de natuur van hem de meeste aandacht kreeg. Uit deze liefhebberijen ontwikkelde Henk vooral zijn belangstelling voor 'stofjes' en de sterrenhemel. Hierbij bleek dat Henk een geboren perfectionist was en niet eerder tevreden was totdat hij zijn doel had bereikt.

Van zijn hobby 'stofjes' maakte hij zijn beroep, chemicus. Hij studeerde vanaf 1964 aan de Rijks Universiteit te Groningen en studeerde in 1970 af en werd hierna docent organische chemie aan de toenmalige Analistenschool, de Noordelijke Hogeschool te Leeuwarden.

In 1971 verhuisde hij van Groningen naar Leeuwarden om zich in 1977 definitief te vestigen in Goutum.

Zijn vrije tijd besteedde hij vrijwel volledig aan de sterrenkunde, waarbij het waarnemen duidelijk centraal stond. Vanaf 1 januari 1960 was hij lid van de Nederlandse Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde. In 1964 werd hij lid van de Werkgroep Veranderlijke Sterren en heeft sindsdien ruim 90 000 (!) waarnemingen aan veranderlijke sterren verricht. Het grootste aantal ooit, verricht door een Nederlandse waarnemer! Zijn eerste schatting was op 29 augustus 1964 van SS Cyg, zijn laatste op 8 januari 1997 van SS Aur. Zijn eerste publikatie verscheen in januari 1967 in de 'Meteoor', met als titel: 'Maxima van Mirasterren in 1967'. Dit artikel was bedoeld ter vervanging van de voorspellingen die in de Ster-

rengids waren gepubliceerd omdat die een maand mis bleken te zijn. Hierna volgden nog vele publikaties in binnen- en buitenland.

In 1970 ontving Henk voor zijn waarnemingen aan veranderlijke sterren de Dr. J. van de Bilt-prijs.

Henk was één van de oprichters van de Werkgroep Kometen (toen nog Koepel-werkgroep) op 21 februari 1976 en werd benoemd tot waarnemingsleider en van zijn hand verscheen in het voorjaar van 1976 de eerste waarnemings-instructie. Tijdens de bestuursverkiezing van de Werkgroep Kometen op 15 mei 1976 werd Henk benoemd tot bestuurslid/waarnemingsleider. In de beginperiode berekende hij de eferiden met een programmeerbare rekenmachine, waardoor de waarnemers in staat werden gesteld kometen over langere perioden te kunnen volgen dan voorheen mogelijk was.

Henk was bestuurslid tot 23 april 1995, waardoor hij het langstzittend bestuurslid is geweest van de Werkgroep Kometen.

De functie van waarnemingsleider bekleedde hij tot 1 juli 1986. Hij was hoofdredacteur van de 'Kometen Nieuwsbrief' vanaf nummer 1 (november 1979) t/m nummer 11 (oktober 1981). Van zijn hand verscheen het eerste 'report' in 1981, met berekeningen van de fotometrische parameters

van 14 kometen.

Ook was Henk één van de redacteurs van het 'Halley-Handboek' deel I (1985). Van 25 april 1987 tot 23 april 1995 was Henk voorzitter van de werkgroep.

Op 23 april 1995 nam hij zitting in de waarnemingscommissie en had een niet onbelangrijke bijdrage aan het tot stand komen van het Halley Report (voorjaar 1997).

In het bestuur zitting te hebben en het vergaderen vond Henk een noodzakelijk kwaad. Maar in de periode dat Henk voorzitter was, waren de ledenvergaderingen kort van duur en meestal binnen een half uur afgelopen. Tijdens bestuursvergaderingen bij hem thuis in Goutum, vertelde hij liever smakelijke verhalen en als er schaatsen op de televisie was, moest hiernaar worden gekeken.

Deze vergaderingen duurden dan ook vaak tot in de 'kleine uurtjes'. Niet dat dit zo erg werd gevonden; Henk vond gezelligheid belangrijker dan de 'duffe' vergaderingen, zoals hij zich hierover vaak uitdrukte, "*...en in de eerste plaats, ben ik waarnemer*".

Henk was een waarnemer pur-sang! Veranderlijke sterren waarnemen was zijn passie en hij behoorde mondiaal tot de topwaarnemers. Daarnaast deed hij waarnemingen aan zons- en maansverduisteringen, waarbij hij eerst met

een programmeerbare rekenmachine en later met een computer de belangrijkste tijdstippen uitrekende.

Ook sterbedekkingen stonden op zijn programma waarmee hij vrij laat (1978) mee was begonnen. Sindsdien heeft hij 205 waarnemingen verricht waaronder ook de rakende Aldebaran-bedekking van 12 februari 1981, en ook van een aantal planeetbedekkingen.

Vanaf de eerste helft van de zeventiger jaren tot en met 1981 was Henk regelmatig met de groep in Roden de Perseïden aan het waarnemen. Hierbij viel steevast op, dat Henk altijd zwakkere meteoren zag dan de rest van de waarnemers. De hierbij opgegeven helderheden van deze objecten waren van een zeer grote nauwkeurigheid. Een aantal aanwezige jongere meteorwaarnemers, die veel meteoren te helder schatten, kregen hierover steevast kritiek van Henk te verduren. *"Je moet eerst alle sterren en hun helderheden kennen, voordat je goed kan waarnemen"*, of *"ga maar eerst veranderingen in de sterren waarnemen, dan krijg pas je gevoel voor helderheden"*. Zijn scherpe blik was fenomenaal en hij gaf vaak een indrukwekkende demonstratie hiervan door met de Zon nog boven de horizon, diverse heldere sterren en planeten aan te wijzen en als bewijs deze objecten in het veld van een kijker te zetten.

Arend-Roland was de eerste komeet die Henk heeft gezien, maar zijn eerste helderheidsschatting aan een komeet verrichtte hij op 21 augustus 1968 aan komeet Honda 1968 VI. Dit leidde tot zijn eerste publikatie in Hemel en Dampkring (mei 1969) met als titel 'Waarnemingen aan de komeet Honda 1968c'.

Voor de oprichting van de Werkgroep Kometen berichtte hij aan 7 kometen 95 waarnemingen. Zijn totaal aantal is 388 helderheidsschattingen aan 62 kometen met als laatste waarneming C/1995 O1 Hale-Bopp op 5 september 1996.

Henk was een levensgenieter, wat vooral tijdens de vakanties tot uitdrukking kwam, als hij maar eerst op de

plaats van bestemming was. Het reizen was in zijn ogen vaak een crime. Hij wist precies hoe laat een voertuig moest aankomen of vertrekken want hij bereidde zijn reizen tot in de puntjes voor, maar het liep niet altijd zoals hij het wilde. "Waarom vertrekt het vliegtuig niet op tijd?". "Waarom is het beloofde busje er nog niet?". En, een kwartiertje later, na een telefoontje dat wij in een naburig stadje met het openbaar vervoer waren gearriveerd, "Waar blijven ze?". Bij dit soort van oponthoud, keek hij altijd zeer onbehaaglijk om zich heen en verwonderde zich dan vaak hardop, waarom de anderen onder deze omstandigheden, zo kalm konden blijven.

Maar eenmaal op plaats van bestemming, was hij de gebeurtenissen snel weer vergeten, en bij het eerste pilsje zei hij vrijwel altijd: "Zo, nu krijg ik het echte vakantiegevoel", en keek dan zeer tevreden om zich heen. Tijdens deze vakanties legde hij vrij snel contacten met andere personen en tijdens het waarnemen was hij zeer vaak de leraar, die geduldig de leerlingen gewijs maakte aan de sterrenhemel en tevens doceerde hij hun de fijne kneepjes van het waarnemen. Hierbij demonstreerde hij zijn buitengewone kennis van de sterrenhemel.

Tijdens deze vakanties maakte hij vaak lange wandelingen door de Franse heuvels, in volle teugen genietend, zoals hij vaak zei, van de omgeving. Dan moest hij ook elke dag een "terrasje pikken" om een "pilsje te vatten" onder het genot van een sigaar.

Zijn sterke gevoel van rechtvaardigheid bracht hem vaak in conflict met de gevestigde orde in het verenigingsleven. Hij schuwde daarbij de discussie niet omdat in zijn 'recht door zee' houding geen plaats was voor onrecht en hij gruwde van het idee dat personen op een voetstuk werden geplaatst die in zijn ogen op het gebied van sterrenkunde niets gepresteerd hadden. En hij liet dit dan zeer duidelijk blijken.

Henk heeft vele lezingen gegeven op amateurbijeenkomsten, werkgroepbijeenkomsten en voor plaatselijke afdelingen. Daarbij was zijn verhaaltrant

zeer kenmerkend, vaak doorspekt met humoristische kanttekeningen en voorvallen, waarbij ook de zelfspot niet ontbrak. Door deze vertelwijze boeide hij zijn publiek en kon hij op heldere wijze zijn boodschap duidelijk maken. Henk kon, nadat hij een 'blooper' had veroorzaakt, ook op een humoristische wijze de juiste sfeer weer terug brengen. Tijdens de eerste kometendag, op 30 januari 1982 te Roden, stak hij precies onder een rookmelder zijn pijp aan. De vrijwillige brandweer van Roden met in haar kielzog een groot deel van de plaatselijke bevolking, was zeer snel ter plaatse. Nadat ze onverrichter zake terugkeerden, kon Henk, weer bekomen van de schrik, niet nalaten eerst te zeggen; "ik heb weleens zwaardere pijpen gerookt", en "deze bijeenkomst kan wel wat meer vuur gebruiken", en, met een twinkeling in zijn ogen en met een woordspeling, "deze eerste bijeenkomst zal men zeker niet 'licht' vergeten".

In de tweede helft van 1996 kreeg Henk problemen met zijn gezondheid. Pas in de loop van januari 1997 werd bij hem de fatale diagnose gesteld. Het was pijnlijk om te moeten toezien dat geleidelijk aan zijn eens zeer scherpe gezichtsvermogen, snel terug begon te lopen. Maar Henk zelf bleef optimistisch plannen maken voor het waarnemen van veranderlijke sterren met een aangepast programma. Op 2 maart heeft Henk vanuit het Sophia Ziekenhuis in Zwolle komeet Hale-Bopp nog kunnen zien, wat hem zeer tevreden stemde. Ook was hij zeer verguld dat in april 1997 een planetoïde naar hem is genoemd: 7147 Feijth.

De laatste twee maanden van zijn leven verbleef hij in een verpleeghuis in zijn geboortestad Kampen, waar hij op 11 mei is overleden.

Met de dood van Henk Feijth heeft de Nederlandse amateur-sterrenkunde één van haar meest toegewijde beoefenaars verloren, en velen een grote vriend.

E.P.Bus

De auteur dankt Henk Brill en Alex Scholten voor hun archiefwerk.